metalo apvalios sagos su prilituotomis kilpelėmis (pagal monetas kapas datuotinas XVIII a. II puse).

Nors rasta įvairių įkapių, didžiausią jų dalį sudarė monetos. Dviejų sezonų tyrinėjimų metu 10-yje kapų aptikta 30 monetų. Dar 14 jų atsitiktinai rasta metalo detektoriumi tikrinant senkapio kalvos pakraščius, kurie susiformavo kasant žvyrą.

Radiniai (ypač monetos) leidžia datuoti senkapį XV–XVI a. riba – XVIII a. II puse.

Rimantas KRAUJALIS

Exploration of Ramoniškės cemetery

The area of 398 m^2 was excavated in Ramoniškės cemetery (Šakiai district) in 1998-1999. 18 inhumations dating to the turn of the 16th-2nd half of the 18th century were discovered.

Alfreda PETRULIENĖ

RINKUŠKIŲ SENKAPIO TYRINĖJIMAI

1998 m. spalio mėn. Rinkuškių kaime (Biržų r.), Juozo Railos sodyboje, kasant griovį elektros kabeliui, buvo aptikti mirusiųjų griaučiai. Šitaip aptiktas senkapis. Jo tyrinėjimai buvo tęsiami 1999 m. liepos mėn.

Rinkuškių kaimas yra 5 km į Š nuo Biržų, 2 km nuo Širvenos ežero pakrantės. Kapeliai buvo įkurdinti kalvelėje, šalia bevardžio upelio, įtekančio į Apaščią ties Juodelių–Rinkuškių kaimų riba. Šių upių santakoje, maždaug 1 km nuo tyrinėto senkapio, yra piliakalnis, vadinamas Velniakalniu. Į PV pusę nuo J. Railos sodybos esantis vos pastebimas kalnelis yra už 100–150 m nuo senkapio, vadinamo Pakape. Šį pavadinimą išsaugojo vietiniai gyventojai, o kapelių jau nebeprisiminė.

Rinkuškių kaimo gyventoja I. Pikštenienė, gimusi 1934 m., stebėjosi, kad taip greitai vietiniai gyventojai užmiršo kapines, beje, ir jos senelis, 1936 m. padėjęs čia įsikūrusiems Krisiukėnams atstatyti sodybą, buvusių kapinių tuo metu jau nežinojo.

Tyrinėti kapai nebuvo pažymėti nei 1812 m. rusiškame žemėlapyje, nei 1886 m. Rinkuškių ir Šlepsčių kaimų valstiečių žemių, priklausiusių Biržų dvarininkui grafui Tiškevičiui, plane. Rinkuškių kaimas šiuose žemėlapiuose ir planuose vadinamas Rimkuškiais.

Pastačius sodybą, kapeliai atsidūrė R jos pusėje, prie gyvenamojo namo galo, nesiekdami namo pamatų.

1998 m. žvalgomųjų kasinėjimų metu buvo atkasta nedidelė, 2×7 m dydžio, perkasa, kur aptikti 8-ių mirusiųjų griaučiai.

1999 m. liepos mėn. Rinkuškiuose, J. Railos sodyboje, spėjamo senkapio vietoje, atnaujinti archeologiniai kasinėjimai, kuriuos vykdė Panevėžio kraštotyros muziejus, padedamas moksleivių ir vietinių gyventojų.

Kasinėjimų metu siekta nustatyti senkapio vietą, ribas ir chronologiją. Darbų metu ištirtos 7 perkasos, kurių bendras plotas siekė 130 m^2. Dauguma jų orientuotos Š–P kryptimi, iškastos šalia viena kitos, tik 4-oji buvo iškasta į P pusę, sode, siekiant nustatyti senkapio P pakraštį.

Griautiniai mirusiųjų kapai buvo aptikti 1–3-ioje perkasose, dviejose eilėse. Mirusieji buvo palaidoti 40–65 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Dalis kapų apardyti kasant griovelį kabeliui.

Kapeliuose ištirtas 21 griautinis kapas, kur buvo palaidoti 25 mirusieji, nes 5-iuose šeimos kapuose 3 mirusieji palaidoti su mažamečiais vaikais, o 2 kapai buvo dvigubi – juose mirusieji palaidoti šalia vienas kito bendroje kapo duobėje. Mirusieji laidoti aukštielninki, ištiestomis, sulenktomis ar sudėtomis ant krūtinės ar dubens rankomis. Tik kape Nr. 6 mirusiojo dešinioji ranka buvo pakelta, tarsi apkabinusi savo mažametį vaiką, paguldytą šalia.

Visi mirusieji palaidoti viena kryptimi – galvomis į V. Ryškesnių karsto liekanų pastebėta tik 3-ijuose kapuose.

Įkapių rasta nedaug, tik 7-iuose kapuose. Iš jų išsiskyrė žalvariniai papuošalai: segės ir žiedai. Kapuose Nr. 18 ir Nr. 20 mirusiesiems po galvomis buvo padėti peiliai, kape Nr. 20 – geležinis skiltuvas, titnago gabaliukas ir kiti daiktai. Iš viso senkapyje rasta 15 radinių. Monetų šiame senkapyje neaptikta.

Sprendžiant pagal įkapes, Rinkuškių senkapyje buvo laidojama XVII a. pab. – XVIII a. pr. Kadangi mirusiesiems į kapus nebuvo įdėta monetų,

tiksliau datuoti palaidojimų negalima, vis dėlto laidojimo trukmę, matyt, galima išplėsti tik iki XVIII a. vid.

Senkapis buvo visiškai ištirtas, mirusiųjų griaučiai surinkti ir pristatyti į Vilniaus antropologijos katedrą tolesniems osteologinės medžiagos tyrinėjimams.

Alfreda PETRULIENĖ

Excavations of Rinkuškiai cemetery

In 1998 old burials were discovered in J.Raila's farmstead (Rinkuškiai village, Biržai district). The investigations of supposed cemetery were carried on in 1999 by Panevėžys Ethnographic Museum. The total investigated area of 130 m² (actually the entire territory of the small cemetery) contained 21 inhumation. There were 15 finds uncovered: brooches, rings, iron knives, a strike-iron, etc. The individuals were buried in primary burials, supine, heads oriented to the W, some of them in wooden coffins, most of them without coffins what could be taken as an evidence of epidemic. The cemetery dates to the end of the 17th-the beginning of the 18th century.

Virginija RAMANAUSKAITĖ

DAPKŪNŲ SENKAPIO TYRINĖJIMAI 1999 M.

1999 m. balandžio mėn. Dapkūnų kaimo (Šiaulių r., Meškuičių sen.) gyventojas E. Maižius savo sodyboje, kasdamas duobes medeliams sodinti, aptiko žmogaus kaulų. Atvykus archeologams paaiškėjo, jog šalia pirties pamatų, maždaug 50 cm gylio duobėje, aptikta žmogaus kaukolė bei atskirų kaulų. Ilgieji kojų kaulai pastebėti ir gretimoje duobėje, esančioje apie 3 m į R nuo pirmosios. Sodybos šeimininko teigimu, praėjusia vasarą, liejant pirties pamatus, taip pat buvo aptikta pavienių kaulų.

Remiantis aukščiau pateiktais duomenimis, Dapkūnų kaime, S. Maižiaus sodyboje, 1999 m. ŠAM archeologai atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus. Jų metu sodybos kieme ir darže buvo iškastos 3 perkasos, kurių bendras plotas 42 m². Dviejose iš jų (perkasose Nr. 1 ir 2) 35–60 cm gylyje atidengti ir ištyrinėti 8 kapai.

Kapas Nr. 1. Kapas atidengtas 60–70 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, orientacija – 280°. Mirusysis palaidotas aukštielninkas, rankos